Press och utrikespolitik.

Av Herbert Tingsten.

JOHANNES WICKMAN: Pressen och freden. Natur och Kultur. Pris 1 kr.

NAPOLEON I gjorde den franska pressen och i första rummet Le Moniteur till ett språkrör för sin politik. Han sökte även i den utländska pressen framtvinga en för sig lämplig opinionsbildning. Under den korta fredsperioden 1802—1803 vände han sig mot de i England utkommande tidningarnas kritik, och vid ett tillfälle lyckades han förmå den engelska regeringen att anställa åtal mot en emigranttidning. Utgivaren dömdes emellertid blott till låga böter, som ökades genom en offentlig insamling. Napoleons planerade triumf blev en triumf för den engelska pressfriheten. Moniteur rasade: om en tidning som förolämpade en främmande makt icke undertrycktes, vore regeringen i grunden ansvarig: "man borde aldrig tolerera att utländska regeringar angripas, ty på detta sätt kunna oansvariga personer förstöra förhållandet mellan staterna". Den engelske utrikesministern lord Hawkesbury (mera känd under namnet lord Liverpool) svarade att om en kritik av främmande styrelser icke tillätes vore all tryckfrihet upphävd. Varje stat som ville utvidga sig på andra länders bekostnad eller som eljest ville begå en oförsätt mot andra, skulle då vara säkrad mot avslöjanden och klander.

I en av de bästa skildringar som givits av en diktators storhet och elände, Caulaincourt's memoarer, får man en bild av Napoleons ställning till kritik och offentlig diskussion ett årtionde senare. Före och under fälttåget mot Ryssland voro Napoleons hetsiga, halvt hysteriska monologer fyllda av hatet mot England och av hoppet om den snara seger som åtnligen skulle ge Frankrike, redan utvidgat till att omfatta större delen av Västeuropa, en rättvis och anständig fred. De få statsmän och generaler som vågade vista sig tveksamma inför det nya fälttåget överrösades och ställdes i bakgrunden. Efter misslyckandet, då kejsaren i Fontainebleau mottog underrättelser om sina generalers förräderi och i skräck väntade på de alliereades fordringar, var hans syn på läget förändrad. Inom sin omgivning sökte han nu dem som tidigare irriterat honom genom motsägelser och självständighet; han fann att den älskvärda undfallenheten drogs till de segrande. Internationellt sökte han icke stöd hos den ryske tsaren eller sin österrikiske svärfar, utan hos England. Om den engelska regeringen lovade något, så komme den allmänna opinionen på grund av den fria diskussion som rådde att kräva löftets uppfyllande. Kejsaren hörde med glädje att en engelsk delegat skulle följa honom på den resa till Avignon som var avsedd att fortsätta till Elba. Det engelska folket, sade Napoleon, kommer inte att tåla ett mord, ty ministrarna måste offentligen stå till svars för sina handlingar, och det ligger därför trygghet i deras löften.

Utan tvivel var kejsarens tillit i detta fall överdriven, liksom tidigare hans ovilja. Diktaturns förutsättan på folk var alltför fullständig, en reaktion mot hans totala misstro inför envälderstaror och diktatorer. Men de anförda notiserna ge dock en belysning av pressens ställning i diktaturen och under det fria statsskicket.

I demokratierna kan man utgå från att en allmän pressopinion avspeglar en betydande, om också icke allmän folkopinion, att en i pressen framförd mening har en viss stabilitet, att den enskilda tidningen ger uttryck åt en ej så litet antal personer — åtminstone några av redaktionsmedlemmarna — hyst uppfattning. I diktaturen är detta icke förhållandet. Då pressen blir ett medel för de maktägande innebär detta en frigörelse från varje relation till en opinion. Pressen uttrycker icke de härskandes önskningar, utan blott de önskningar som de härskande vilja antas hysa. Pressen kan, liksom den oansvarige statsmannen i ett hemligt samtal, lova, smickra, förtala och hota utan att förbinda sig. Den kan lova fred för att mildra det inre missnöjet eller för att lugna stater som man bereder sig att överfalla; den kan hota med krig för att tillförsäkra aggressiva folkgrupper eller för att skrämma ett främmande folk utan vapnens makt. En presskampanj kan vara avsedd för inre eller yttre konsumtion, den uttalanden kunna vara uppriktiga eller lögnaktiga, den kan vara ett led i en stort utråknad plan, vars mål man icke kan skönja, men den kan också dölja planlösheten bakom våldsamma parader.

Om pressens ställning och betydelse i den demokratiska staten finns en omfattande litteratur. Men på få undantag när saknas fasta problemställningar och djupgående empiriska undersökningar; monografier över skilda organ och över pressens inflytande i olika situationer, som skulle kunna läggas till grund för en sammanfattande och väsentlig framställning, ha ännu blott i ringa omfattning publicerats. För några årtionden sedan var det i vetenskaplig och politisk debatt populärt att understryka pressens roll i opinionsbildningen. Man utformade en rad slagordsmässiga tankegångar, som ännu stundom framföras med emfas. Problemets komplicerade natur har insetts, och de allmänna fraserna ha förlorat i uppskattning. Framför allt har betonats att pressen, liksom andra instrument för opinionsbildningen, blir av begränsad verkan för den enskildes bedömanden av förhållanden som han mera direkt kan lära känna. De politiska partiernas styrka står icke i proportion till deras tidningars upplagor. En teatersuccés beror väsentligen på besökarnas belåtenhet, icke på tidningarnas recensioner. Men då den fråga det gäller att bedöma är avlägsen och den publik som skall påverkas okunnig är pressens makt oerhörd. Några svenska tidningar kunna även hos en bildad publik göra en brasilianskt president till en bov eller ett helgon, de kunna onge ett mindre utomeuropeiskt folk med förakt eller beröminselse. Vår egen antalade tryktbarhet i Amerika grundar sig till stor del på utsagor av ett halvt dussin i regel föga informerade skribenter.

I oväntade internationella konflikttägen måste därför pressens makt bli både betydande och betydelsefull. Det gäller att bedöma en situation som allmänheten icke känner och knappast genom mera direkta studier kan lära känna och som icke låter sig inordnas i ett eljest fast opinionsschema. Det gäller i sämsta fall att ur intet skapa en opinion. En del tidningar upptråda med en ny säkerhet och självmedvetenhet. De mera kritiskas och framfusiga säga sig till och med utan vidare representera en allmän opinion och behandla regering och riksdag som rellöter från ett större skede. Den allmänna politiska åskådningen träder tillbaka, de som ha en bestämd uppfattning för ögonblicket få sin chans. Krisen, som berövar de traditionella attityderna deras vägledande förmåga, premierar över huvud den positiva och oproblematiska ståndpunkten; inför den känslosamma löslighet som föds av oron få reflexionen och nyanseringen lätt ett stänk av negativism. Även utåt verka de utlandens som göras på ett annat sätt än eljest. Röster som annars icke skulle uppmärksammas av någon avlysnas med spänning som uttryck för en politisk opinion eller till och med en aktionsplan; en skarp formulering av en neutral journalist kan få internationellt genljud.

Vilken verkan på förhållandet mellan staterna får pressens ståndpunktstagande i dylika situationer? En rad under denna fråga fallande problem behandlas av d:r Johannes Wickman i broschyren Pressen och freden. D:r Wickman har sagt väsentliga ting i knapp, klar, måttfull form. Hans orientering uppbäres av ett intellektuellt och moraliskt patos, som förstärkt all sentimental utsmyckning. Han är som alltid en stor journalist: kunnig, skarpsinnig, saklig och lidelsefull. Det är en glädje att i februari 1940 läsa ett debattinlägg som söker fastställa läget utan att utnyttja ögonblickets stämningar, som är patetiskt utan vare sig koketteri eller våldsamhet.

D:r Wickman utgår från att vi befinna oss "i prövningens tid för vår tryckfrihet". Regeringen har åtalat en rad tidningar för kritiska uttalanden mot främmande makter, ett antal broschyrer och böcker ha av samma anledning utan rättegång undertryckts, statsministern har manat pressen till återhållsamhet, och en utredning angående revision av hithörande bestämmelser har föranstaltats. Inför de redan vidtagna eller tilltänkta åtgärderna är det nödvändigt att söka fastställa vilka reella faror för vårt land prssfriheten kan innebära. I diktaturländerna är det nu, liksom på Napoleon I:s och Napoleon III:s tid, vanligt att man offentligt angriper främmande regimer samtidigt som man framställer den utländska press vilken kritiserar diktaturerna som en farlig fredsstörare. Är det då sannolikt — så kan man formulera d:r Wickmans problemställning — att en statsledning låter föra politiskt avgörande, den bli beroende av utlandens i ett främmande lands press? Svaret blir med vissa reservationer negativt. Den historiska erfarenheten visar att pressens utlandsen ofta användas som förevändning för av andra skäl motiverade aktioner, men icke i och för sig kunna föranleda en ändring i den kritiserade regimens handlande. "En pressheta kan inte framkalla politiska beslut i det land som anstas Den kan anföras som förevändning för realpolitiska avgöranden, men det är ju något helt annat. Det förefaller också rimligt att en regering inte låter bestämma sig — allra minst då det gäller frågan om krig och fred — av vad pressen i ett främmande land tillåter sig i ena eller andra avseendet."

Denna analys utgör en välbehövlig reaktion mot en vanlig uppfattning, enligt vilken helt enkelt det förhållandet att en regering söker begränsa tryckfriheten i ett främmande land visar att denna frihet utgör en fara för freden. Särskilt absurd är tanken — om man utgår från att det hotandde landets statsledning över huvud bestämmes av vettiga överväganden — att enstaka tidningsangrepp skulle kunna medföra brytningar eller till och med krig. På grund av att hans intresse främst gäller det aktuella läget synes d:r Wickman dock ha givit sina slutsatser en alltför kategorisk och generell utformning. En mera allmän premiss kan utan tvivel, som han själv i annat sammanhang betonar, jaga upp stämningarna i ett land så att freden äventyras. Ett klassiskt exempel är situationen före utbrottet av det spansk-amerikanska kriget år 1898. Den amerikanska pressen framkallade då på några månaders sikt en opinion, eller åtminstone skenet av en opinion, som synes väsentligen ha påverkat regeringens politik.

Till denna linje i d:r Wickmans framställning sluter sig en annan, som kanske är än mera väsentlig. Diktaturernas försök att påverka den fria opinionsbildningen i andra stater är ett element i deras allmänna expansionspolitik. Diktaturens förmenta försvar kan i själva verket vara en metod att förbereda offensiven. Det kan gälla att undergräva moralen, att splittra bytet. En aggressiv ton i det hotade landets press kan medföra förvecklingar, men en påtvungen eller frivillig undfallenhet kan förstöra den inre fronten och därmed bli ett steg mot förintelsen. "Angreppet syftar", skriver d:r Wickman, "i synnerhet mot den bakomliggande linjen, mot kulturförsvarets Mannerheimlinje, där den avgörande, charmtrigt klara och sakliga kampen förres mot den saboterings av det främmande landets inre motståndskraft som också är ett led i den tyska taktiken för det nazistiska väldets utbredning. — — — I detta läge måste regeringen i varje fritt land gå varsamt fram med direktiven till sina tidningar. Den får se till att den i sin önskan att tjäna det nämnda inte faller dem i ryggen då de, också de, gör sin plikt mot landet."

PROPEDEUTISKA KURSER FÖR MEDICINARE.

Till de propedeutiska kurserna som börja den 1 mars ha följande medicine kandidater hänvisats:

till Lund: C-G. B. Werner, Alva Kjellin, Agda Thureson, Barbro Gruhb, S. H. Svensson, T. B. Sjöberg, E. L. Graffner, S. F. S. Bojen, Margareta Widmark, Lillan Eklund, P. O. T. Odman, B. G. G. Rydenstam, C.-B. H. Laurell, N.-E. Koerner, S.-O. Myrin, V. O. Björk, C.-A. Adner, R. E. Esvall, L. Strömberg och K. E. T. Alberth;

till Stockholm: E. A. R. Brolén, A. A. L. Kaijser, C. L. Lindgren, U. C.-H. Skoglund, S. G. M. Tärnqvist, Dagmar Norell, Karl Erik Svensson, P. A. Lindén, Elisabeth Elwine Dawel, Birgit Håkanzon, Ingrid Sädetholm, Silva Keyser, K. G. Dhunér, Maj Lewander, Sigmor Kjellinus, Ulla Henriksson, B. Molin, Sven P. Johansson, J. O. Kyllin, A. H. E. Forsgren, K. L. Hadlad, C. R. Högstedt, P. E. W. Ostman, C. O. Alpe, P. A. Norberg, B. Sjöding, S. V. Backman, I. P. Hohner, T. E. Hson Mallmin, H. G. Wahlund, L. E. Unander-Scharin, E. B. Holmgren, Sven Rune Johnson, G. K. O. Lidén, S. O. O. Lindgren och A. B. Hahn.

Närmast i tur stå: J. P. E. Karlberg, S. E. H. Bellman, G. Laurell, G. T. Wik, P. A. K. Westling, B. O. Norén, N. B. W. Nordlander, H. I. Stendahl, Ulf Eriksson, B. I. Löfqvist, I. Spak, A. E. Lidström, P.-O. Gribbe, Marit Strömberg, Anna Bogg, Anna-Lisa Lagerström, Brita Jönsson, Kerstin Enqvist.

Även S. J. utbildar kvinnliga ersättare.

Järnvägsstyrelsen har anmodat distriktscheferna att förbereda kvinnlig arbetskrafts användning inom stationens järnvägar vid allmän mobilisering.

Distriktscheferna skola omedelbart vidta erforderliga åtgärder såvål för att träffa överenskommelser med för respektive arbetsuppgifter lämplig kvinnlig personal som för denna personals snabba utbildning. Beredskapen bör grundas på frivilligt åtagande, och någon avlöning skall ej utgå under utbildningstiden. Då emellertid utbildningen torde medföra en del smärre kontanta utlägg för deltagarna, har styrelsen ansett det lämpligt att till den under utbildningstiden utgå 1: 50 på ortsgrupperna A—D och 2 kr. på ortsgrupperna E—I pr dag under vilken utbildningen omfattat minst 6 timmar. Beträffande avlöning under reservtjänstgöringen kommer styrelsen sedermera att lämna besked.

Brandrisker gallras vid tät bebyggelse.

— Det är närmast brandtekniska överväganden som föranlett Södermanlands läns brandförsäkringsbolag att säga upp 27 fastighetsförsäkringar i Malmköping, förklarar bolagets direktör Sven Malmberg vid ett samtal med Dagens Nyheter.

Saken är den att vårt bolag, som ju inte hör till de större, så småningom på vissa platser fått alltför stora samlade "risker" inom tätbebyggda områden, som kunna medföra faror för massbrand. Detta har ingenting med krigsrisk att göra, eftersom försäkringarna ej gälla i dylika fall. Redan för två år sedan gjorde vi en liten "gallring" i Sparreholm, och förra våren höjde vi våra premier i förhoppning att med den livliga konkurrensa som råder på försäkringsområdet blj av med en del risker. Lustigt nog ledde premiehöjningen snarare till ökning av försäkringsbeståndet. Eftersom möjligheterna till återförsäkring äro begränsade, ha vi nu mäst göra en ny gallring, vilken även omfattar Vingåker och Gnesta.

Åtgärden får nog också ses i samband med beskaffenheten av de brandsläckningsanordningar som finnas på de olika platserna och bör ur den synpunkten bli en påminnelse även för andra kommuner, tillägger direktör Malmberg. Naturligtvis föreligga inga svårigheter för fastighetsägarna att teckna nya försäkringar i andra bolag i stället för de uppsagda. Möjligen blir premien något högre.

16-ÅRINGEN FUNNEN DÖD.

Sextonårige Clas Olof Lamby, som försvann i tisdags från föräldrahemmet, har nu återfunnits död i Tullinge.

Det var en patrull från Svea livgarde, varifrån man på lördagsmorgonen rekvirerat folk att gå skallgång efter den försvunne, som anträffade ynglingen i snårskog i närheten av Tullingesjön. Vid sidan om honom låg ett gevär, som han tagit med från familjens villa i Tullinge, och det anses inte uteslutet att han avsvat och träffats av ett vådaskott. Något brott har ynglingen i varje fall inte fallit offer för, förklarar Tumbapolisen.

Amerikansk silkesstrumpa i promenadkval. 8 olika färger reklampris 4:25

Tag vara på tillfället - partiet är begränsat!

Twilfit

Magnussons

Realiserar nästan allt...

Den realisation som börjar i morgon kl. 9 omfattar alla avdelningar och är en av de mest genomgripande vår-utförsäljningar som någonsin gjorts i Magnussons 80-åriga tillvaro, där ända till 75 % nedsättning förekommer på en hel del varugrupper. — Kom själv och se vilken vinst Ni kan göra på denna utförsäljning.

YLLEAVDELNINGEN.

Ett mindre parti utrang. **Klänningstyger,** enfärgade, rutiga och randiga, 90—100 cm. Kostat 6: —, 5: —, 4: — ..... nu Kr. **1: 50**

Klänningstyger, helylle, svarta och kulörta, 130 cm. ..... Kr. **4: 65**

Kapp- o. Dräkttyger, melerade, 140—150 cm. ..... Kr. **3: 75**

Kapp- o. Swaggerstyger, enfärgade och rutiga, helylle, 140 cm. ..... Kr. **5: —, 4: 50**

Höglin engelsk Herrcheviot, marin, 150 cm. ..... Kr. **8: 90**

Dräkttyger, randiga, i moderna kvaliteter, 140—150 cm. ..... Kr. **6: 50**

TRIKÅAVDELNINGEN.

Damlinne, silke-tråd ..... Kr. **1: 50**
Damtröjor, macco, med ärm ... Kr. **1: 25**
Damlinne, macco ..... Kr. **1: 20**
Dambenkläder, macco ..... Kr. **1: 65**
Garnityr, macco, linne o. benkl. Kr. **2: 40**
Garnityr, silke o. tråd, med spetsgarnering ..... Kr. **5: 80**
Garnityr, helylle, kraftig kvalitet, linne o. benkläder ..... Kr. **7: 75**
Nattlinne, macco, hög kvalitet Kr. **5: 90**
Blusskyddare, helylle ..... Kr. **5: 25**
Gymn.-tröjor, dam o. barn ..... Kr. **0: 50**
Gymn.-benkläder, dam o. barn Kr. **0: 75**
Gymn.-dräkter, dam o. barn ... Kr. **1: 50**
Ylle- o. silkescarves ..... Kr. **0: 50**

HANDSKAVDELNINGEN.

Damhandskar:
Nappa, ofodrade ... kost. 6: 90, nu Kr. **1: 50**
Nappa, flanellfodr. kost. 5: 75, nu Kr. **2: 50**
Nappa, kamelhårsf., kost. 7: 50, nu Kr. **4: 50**
Herrvantar, floss., kost. 2: 50, nu Kr. **0: 90**

SIDENAVDELNINGEN.

Utrang. mönstrade **siden, heisilke o. konstsilke** ..... kost. 8: 50, nu Kr. **3: 90**
Klänningstyger i k.-silke, 85 cm., stort färgurval ..... fr. Kr. **2: —**
Cloqué o. **Mattcrêpe,** ett tungt o. vackert klänningsmaterial, 95 cm. Kr. **3: 90**
Stort sortiment av **vita k-siden,** lämpliga till konfirmationsklänningar, fr. Kr. **1: 75**
Crêpe de chine, k-silke, lämpligt till foder och underklänn., 85 cm. Kr. **2: 95**
Atlas, hög kvalitet, 60 cm. ..... Kr. **1: —**
Tyll o. **chiffon,** utrangerade färger, 98 cm. ..... fr. Kr. **0: 95**
Stort urval av **sidenscarves,** fr. Kr. **0: 50**

STRUMPAVDELNINGEN.

Damstrumpor, helylle, hög kvalitet, kost. 5: 75 ..... nu Kr. **3: 75**
Damstrumpor, k-silke, mod. färger ..... Kr. **2: 25**
Damstrumpor, helylle, hög kvalitet ..... Kr. **1: 95**
Damstrumpor, ylle-tråd ..... Kr. **1: 90**
Damstrumpor, mercerieraade, Kr. **0: 95**
Barnstrumpor, helylle, svarta, fr. Kr. **0: 75**
Barnstrumpor, bomull, 3/4-långa, kost. 3: 75 ..... nu Kr. **1: —**
Barnstrumpor i bomull, kul., fr. Kr. **0: 20**
Raggsockor, äkta kamelhår, fr. Kr. **1: 50**

GARNERINGSAVDELNINGEN.

MASSOR AV UTRANGERADE GARNERINGSARTIKLAR BORTVRXXES TILL FANTASTISKT LÅGA PRISER. NÅGRA EXEMPEL HÄRNEDAN:
KAPP- & GARNERINGSKNAPPAR
10 Öre pr duss.
SKÄRP 10 öre pr st., KRAGAR 25 Öre pr styck

BOMULLSAVDELNINGEN.

Klänningstyger i vistra kvalitet, 70 cm. ..... Kr. **0: 98**
Klänningstyger i konstsilke, 70 cm. ..... Kr. **1: 48**
Klänningstyger i skrynkelfri marocain, 80 cm. ..... Kr. **1: 95**
Tobralco, mönstrad, 70 cm. ..... Kr. **0: 98**
2.000 meter kul. **Voile** ... 70 cm. Kr. **0: 35**
90 cm. Kr. **0: 45**
Morgonrocksflanell, blommig, 80 cm. ..... Kr. **0: 98**
Creton, utmärkta kvaliteter och mönster, 120 cm. ..... Kr. **2: —**
Pyjamas- o. **skjorttricolin,** kulört, 80 cm. ..... Kr. **0: 98**

LINNEAVDELNINGEN.

Färdiga lakan,
oblekta, 155×240, **3: 10,** 140×240 Kr. **2: 85**
Oblekta örngott, 60×60, pr st. Kr. **0: 95**
Glashanddukar, extra prima ½-linne, pr ½ duss. ..... Kr. **3: 75**
Tolletthandduk, extra prima ½-linne, pr ½ duss. ..... Kr. **4: 13**
Tolletthandduk, extra prima helinne, pr ½ duss. ..... Kr. **6: 13**
Duktyger, hellinne, utg. mönster, extra bill.
Kulörta städrockar, udda storl. Kr. **2: 90**
Vita sydda **underkläder** i batist. Kr. **0: 75**

Ca 20.000 meter **spetsar** och **brodyr** bortslumpas från 2 öre pr meter.

DAMHATTAVDELNINGEN.

HELA RESTERANDE LAGRET BORTSKÄNKES.
GARNERADE FILTHATTAR,
kost. 12: —, 10: —, Nu 2: 50, 1: 50
GARNERADE STRÅHATTAR ..... **från 0: 50**

KONFEKTIONSAVDELNINGEN

samt våra filialer HUMLEGÅRDSGATAN 18, ODENGATAN 92 realiserar följande:

YLLEKLÄNNINGAR, svarta o. kul. **16: 50, 19: 75, 24: 50**
MELLANKLÄNNINGAR, siden ... **19: 75, 24: 50, 29: 50, 34: 50**
MONSTR. SIDENKLÄNNINGAR **19: 75, 24: 50**
BOMULLSKLÄNNINGAR, sniа, vistra etc. **6: 90, 9: 75, 12: 50**
BLUSAR, siden o. bomull **5: 90, 9: 75, 12: 50**
VINTERKAPPOR m. skinnbesats ..... från **39: 50**
VINTERKAPPOR utan skinn ..... från **29: 50**
SOMMARKAPPOR,
svarta och kulörta ..... **29: 50, 34: 50, 39: 50, 48: —**
SPORTJACKOR i ballongtyg **9: 75**

Eventuella ändringar å realisationsplagg till självkostnadspris.

Filialadresserna äro:
Humlegårdsg. 18
Odengatan 92

Aug. Magnusson A/B
VÄSTERLÅNGGATAN 46-50
-KVALITET TILL VARJE PRIS-

(Annons.)

Eder nya teaterklänning har fått en fläck, överlåt åt Satujobadstvätten, så klarar vi det.

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.